

Aan Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Van Bert van den Berg

Datum 9 juli 2024

Betreft Reactie op wijziging Wet dieren
verplicht cameratoezicht in
slachthuizen en verzamelcentra

L.S.,

Dank voor de geboden gelegenheid om op het voorstel voor wijziging van de Wet dieren verplicht cameratoezicht slachthuizen en verzamelcentra te reageren. Hierbij ons commentaar.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren,

Bert van den Berg,
Senior beleidsmedewerker veehouderij.

Het is een goede zaak dat de overheid het middels een wijziging van de Wet dieren mogelijk wil maken het instrumentarium voor toezicht op dierenwelzijn (incl. diergezondheid) via lagere regelgeving (een AMvB en/of ministeriële regeling) uit te breiden met het verplichten aan slachthuizen en verzamelplaatsen van in elk geval cameratoezicht en mogelijk ook technieken zoals warmte- en bewegingssensoren of andere bestaande of toekomstige technische hulpmiddelen.

De noodzaak van cameratoezicht kan nog sterker onderbouwd worden

Als je de Memorie van Toezicht leest zou de indruk kunnen ontstaan dat cameratoezicht wordt ingevoerd omdat Tweede Kamerleden hierop al jaren aandringen. Maar er mag wel wat meer vermeld worden in de memorie van toelichting over de dierinhoudelijke redenen waarom die Kamerleden dit vragen en ook voor de wetenschappelijke onderbouwing die het EFSA Panel inzake Diergezondheid en Dierenwelzijn hiervoor in diverse rapporten aanvoert.

Helaas is regelmatig sprake van ernstige inbreuken op het dierenwelzijn in slachthuizen en verzamelplaatsen van dieren en tijdens transport van dieren. Voor wat betreft varkens-, rundvee- en pluimveeslachterijen heeft het Scientific Panel on Animal Health and Animal Welfare van de EFSA recent naar de risicofactoren voor het dierenwelzijn in deze slachterijen gekeken (EFSA 2019 en 2020) en geconstateerd dat vrijwel alle risico's geheel of gedeeltelijk (naast inrichting en uitrusting) terug te voeren zijn op de medewerkers van de slachthuizen.

Alleen camera's ophangen is als de brand bestrijden met een thermometer, er zal gewerkt moeten worden aan de achterliggende oorzaken van het mishandelen van dieren bij verzamelplaatsen, tijdens transport en in slachthuizen. De moeite die slachthuizen hebben om personeel te werven, op te leiden en vast te houden is hier zeker debet aan. Er wordt veel met Oost-Europese arbeiders onder uitzendconstructies met slechte arbeidsvoorwaarden gewerkt. Het verloop onder het personeel is in menig slachthuis groot. Onder dergelijke omstandigheden is het moeilijk een goed getraind en gemotiveerd personeelsbestand op te bouwen dat weet hoe het verantwoord met dieren om moet gaan, dit ook in de praktijk consequent doet en elkaar waar nodig aanspreekt. De minister van Sociale zaken is terecht met de slachterijen in gesprek om meer personeel in vaste dienst te nemen en de arbeidsvoorwaarden bij allerlei personeel-inhuurconstructies beter na te leven of te verbieden.

Bij verzamelplaatsen van dieren en tijdens transport van dieren spelen dezelfde dierenwelzijnsrisico's bij in- en uitladen, het drijven, het tijdelijk in hokken onderbrengen van dieren en het drenken en voederen, als in slachthuizen (zie de september 2022 uitgekomen rapporten van genoemd EFSA-panel over transport van kleine herkauwers, runderen, varkens, paarden en pluimvee). En ook hier vormt de mens het grootste risico voor het dierenwelzijn.

Slachthuizen en verzamelplaatsen moeten camera's voor eigen management inzetten

In de Memorie van Toelichting is terecht veel aandacht voor cameratoezicht als handhavinginstrument, maar cameratoezicht is dweilen met de kraan open als slachterijen dit instrument niet zelf gaan gebruiken voor betere aansturing van hun personeel. Het scholen en trainen van medewerkers in het zo goed mogelijk omgaan met dieren in een slachthuis of op een verzamelplaats en de discipline erin houden om dit continue zo te doen vormt een enorme uitdaging voor de leiding van slachthuizen en verzamelplaatsen. Camerabeelden (en met andere instrumenten verzamelde data) kunnen gebruikt worden:

- Om individuele medewerkers aan te spreken op verkeerde omgang met dieren;
- Om tijdens werkoverleggen beelden van onjuiste en juiste omgang met dieren te bespreken;
- Voor scholing en training van medewerkers;

- Om structurele problemen met inrichting, uitrustig en personeel te onderkennen en aan te pakken. Wij dringen er daarom bij u op aan om in dit wetsvoorstel op te nemen dat slachthuizen en verzamelplaatsen in hun standing operating procedures aangeven hoe zij cameratoezicht gaan gebruiken voor verbetering van hun werkwijzen.

Ontwikkel nieuw waarschuwings- en sanctioneringssysteem gebaseerd op cameratoezicht

Vraag is hoe de NVWA zijn sanctioneringssysteem zo gaat aanpassen dat slachthuizen en verzamelplaatsen die de door camera's waargenomen inbreuken op het dierenwelzijn zelf aanpakken en er in slagen de incidentie tot (vrijwel) nul terug te brengen hiervoor niet gestraft gaan worden door voor elke inbreuk een maatregel op te leggen. Er zal bijvoorbeeld onderscheid gemaakt moeten gaan worden in ernstige inbreuken waarvoor het principe geldt 'Two strikes and you're out', en lichtere inbreuken die wel geregistreerd worden maar waar niet op gesanctioneerd wordt als het management van het slachthuis hier zelf adequaat tegen optreedt (bijvoorbeeld iemand die meermaals de fout in gaat niet meer met levende dieren alten werken).

De NVWA zal zo te zien een geheel nieuw waarschuwings- en sanctioneringssysteem moeten ontwikkelen.

Uitbreiding van cameratoezicht met kunstmatige intelligentie is wel direct mogelijk en beslist z.s.m. nodig

De argumentatie dat kunstmatige intelligentie bij cameratoezicht nog niet kan worden voorgeschreven "omdat de ontwikkelingen nog in beweging zijn" is niet valide. De ontwikkeling van kunstmatige intelligentie is volop in beweging en dat zal zeker nog geruime tijd zo blijven, maar dat wil niet zeggen dat de techniek nu nog niet verplicht opgelegd kan worden. Cameratoezicht waarbij met kunstmatige intelligentie attentiebeelden worden uitgeselecteerd vindt al in tal van bedrijfsthakken plaats. De invoering van cameratoezicht met video content analyse middels kunstmatige intelligentie bij VION en andere slachterijen laat zien dat dit ook bij een inrichting met dieren als een slachthuis kan. Deloitte heeft een en ander ontwikkeld, maar er zijn meer aanbieders op de markt zoals Argus. Voor verzamelplaatsen dient dit ook zo spoedig mogelijk ontwikkeld te worden.

De toepassing van cameratoezicht met kunstmatige intelligentie moet dan ook zo spoedig mogelijk verplicht worden.

- Anders is cameratoezicht niet risicogericht en efficiënt en is de kans groot dat niet of niet altijd alle beelden worden bekeken en dat allerlei inbreuken op het dierenwelzijn niet worden gezien, dat hiertegen geen passende acties worden ondernomen en het personeel dat met dieren omgaat zo niet of onvoldoende slechte vormen van omgang met dieren afleert.
- Zo spoedig mogelijke invoering van minimumregels voor toepassing van kunstmatige intelligentie bij cameratoezicht is ook dringend nodig om te voorkomen dat slachthuizen en verzamelplaatsen investeren in niet goed doordachte en ontwikkelde software, beheer van het systeem, en onafhankelijke installatie en regelmatige kalibratie alsmede regelmatige borging van systeem en gebruik. Er zijn al internationale kwaliteitsstandaarden en onafhankelijke bureaus die hierop kunnen certificeren.

Ontwikkel ook kunstmatige intelligentie om voor het dierenwelzijn risicovolle geluiden uit te selecteren

Plotselinge geluiden en lawaai zijn voor dieren stressfactoren en dat is reden deze zoveel mogelijk te vermijden. Het is dan ook een logische gedachte om naast camera's ook geluidssensoren op te hangen. Wel is de kans reëel dat een medewerker van een slachthuis of een verzamelplaats of een medewerker van de NVWA regelmatig het geluid bij de beelden uit zal zetten om zich op de beelden te kunnen concentreren. Met name bij het uitladen van dieren in de ontvangsthal van een slachthuis, of een hal van een verzamelplaats kan er namelijk aardig wat lawaai zijn. Het zou dan ook goed zijn om ook voor geluid met behulp van kunstmatige intelligentie een systeem te ontwikkelen waarmee mogelijke risicogeluiden uitgeselecteerd en in een dashboard aangeboden worden. De persoon die de aangeboden attentiebeelden bekijkt kan dan ook een melding krijgen dat hij/zij ook het waargenomen geluid moet beoordelen.

Verklaar de wet uitdrukkelijk van toepassing op alle verzamelplaatsen met handel

Het wetsvoorstel en de toelichting lijken nu alleen van toepassing op exportverzamelplaatsen van landbouwhuisdieren. Maar er zijn meer verzamelplaatsen van dieren waarop ook in dieren wordt gehandeld. Denk bijvoorbeeld aan veemarkten, kalververzamellocaties, paardenmarkten waaronder de jaarmarkten in Zuidlaren en Elst en Hedel, verzamelplaatsen voor de export van gezelschapsdieren en dierenbeurzen waarop ook in dieren wordt gehandeld. Het is beslist gewenst dat ook op deze verzamelplaatsen de handhavinginstrumenten van toepassing kunnen worden verklaard waarvan in het wetsvoorstel sprake is. Dit kan door in de toelichting een niet limitatieve opsomming van verzamelplaatsen op te nemen waarop de wettelijke bepalingen middels lagere regelgeving van toepassing verklaard kunnen worden.

Tot slot

Wij hopen dat de al vele jaren lopende discussie over cameratoezicht nu spoedig gevolgd wordt door invoering hiervan, en wel direct ook met gebruikmaking van kunstmatige intelligentie.